بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/198
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު / ރަނައުރާގެ، ބ.ހިތާދޫ
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: -
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އުވުން ބަލައި ނިންމިގޮތް

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީސް:

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުހައްމަދު

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު އަހްމަދު ޝަރީފް

ނިމުނު ތާރީޚް: 07 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445 / 22 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 29 ޛުލްޤަޢިދާ 1443 / 29 ޖޫން 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 07/Cv-C(A)/2022
- ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް
- ހުށަހެޅުން ތާރީޚު: 12 އޭޕްރީލް 2022
- ނިމުން ތާރީޚު: 26 ޖުލައި 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު / ރަނަހުއްރާގެ، މާލެ

ޤާނޫނީ ވަކީލް: ސަޢްދީ އަޙްމަދު، ހ. ނީސް، މާލެ

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް

-

މަދަނީ – ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމި ގޮތް

ފަނޑިޔާރު ރުޢައިދާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މޭ 2022) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމުމަށް" ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބުނެ ބ.ހިތާދޫ ހަސަނުއާގެ، އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A143928) (މީގެ ފަހުން "އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރު" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް") އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަމެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

2. ދ.ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓުންގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް މަސައްކަތް ކުރަމުން ދަނިކޮށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު")ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝަރުޢީ އުނިވިކަމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު JSC-B-CB/21/580 (24 ނޮވެންބަރު 2021) ނިންމުމުން، އޭރު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ޢައްޔަންކޮށްފައިވާ މަޤާމު (ދ.ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓުންގެ މަޤާމު) ހުސްކުރައްވާފައިވާކަން ނިންމައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރައްވާފައިވާކަން ބަޔާންކޮށް، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު (2)JSC/2021/02 (24 ނޮވެންބަރު 2021) "ވަޒީފާއިން ވަކިކުރައްވާކަމުގެ ނޯޓިސް"

24 ނޮވެންބަރު 2021 ވަނަ ދުވަހުގެ 19:46ގައި މެއިލް މެދުވެރިކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ފޮނުވިކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކުރައްވައެވެ.[1]

3. އޭނާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަދާކުރަމުން ދިޔަ ދ.ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓުގެ މަޤާމު ހުސްކުރުމުގައި ބަޔާންކޮށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު JSC/2021/02(2) (24 ނޮވެންބަރު 2021) "ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގެ ސިޓީ" ޚިދުމަތުގައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އަދި އޭނާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އަދާކުރަމުންދިޔަ ދ.ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓުގެ މަޤާމު ހުސްކުރަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަޟާއީ ދާއިރާގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ޚިލާފަށް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ހުކުމުގެ މުއްދަތު ގެއްލުނު މެޖިސްޓްރޭޓުކަމުގެ ވަޒީފާ އަނބުރާ އިއާދަކޮށްދިނުމަށް ކަނޑައަޅައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ވަޒީފާ އަނބުރާ އިއާދަކޮށްދިނުމާ ހަމައަށް މެޖިސްޓްރޭޓުކަމުގެ މުސާރައާއި އެލަވަންސްތަކާއި އިނާޔަތްތަކަށް އެދި އެއްފަހަރާ ދިނުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އަމުރުކޮށް، ކުރިން އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެންގުމަކާ ނުލައި، ކުއްލިއަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާތީ، މުސާރަވެސް ސާބިތު ދަރަޖަކަށް އޮވެމު، އެ ދަރަޖަ ދައްކަމުން ނޫނީ މީހެއްކަމަށް ސިޔާސަތުން، ކަމުގެ ބަދަލުގެ އުޖޫރައަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ހަވާލުވެ މުއްދަތުގެ ދިނުމުގެ ސަބަބުން މިހާރު ދޭތެރޭގައި އަދާކުރަނީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އަބަދު ގެއްލުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 3.5 (ތިނެއް ޕޮއިންޓް ފަހެއް) މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަދަލެއް ނަގައިދިނުމަށާއި އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 565/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުން ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ޙުކުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ ޙުކުމާ އެއްގޮތަށް ނުދެއްކުމުގެ ސަބަބުން ޝަރުޢީ އުނިކަމަކަށް ބޮޑު މަޤާމު

[1] އިންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022ގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ "ސިވިލް ކޯޓަށް ދައުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމު"ގެ 4 ގައި "ދައުވާގެ ޚުލާޞާ"ގެ ގޮތުގައި މިކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި ފޯމު އެޓޭޗްމަންޓް 3ގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

ހުސްވީކަމަށް ކަނޑައަޅައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާތީ، ޝަރުޢީ އުސޫލު ދުވަހުން ފެށިގެން މަޤާމު ހުސްވީކަމަށް ކަނޑައެޅުމާއި ހަމައަށް، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ބުނެވިދާނެކަމާއި ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅައެވެ.[2] މި ފޯމަށް ދެވުނު އެންޓްރީ ނަންބަރަކީ 917/2022 އެވެ.[3]

4. "ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގެ ނޯޓިސް" ގައި އެއްމުއްދަތެއްގެ އުޖޫރަދީގެން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ ސަބަބުގެ ގޮތުގައި "ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝަރުޢީ އުސޫލަކަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު JSC-B-CB/21/580 (24 ނޮވެންބަރު 2021) ނިންމުމުން" ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[4]

5. ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގެ ނޯޓިސްއާއި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެއްމުއްދަތެއްގެ އުޖޫރަދީގެން ވަކިކޮށްފައިވާ ސިޓީގައި[5] އެ ކޮމިޝަނުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، އެއްމުއްދަތެއްގެ އުޖޫރަދީގެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ނިމިފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 656/Cv-C/2015 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން ސާބިތުވެފައިވާ ދަރަނި، ބުނާ އެއްގޮތަކަށް އަދާކޮށްދިނުމަށްވާގޮތުގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ހުށަހަޅުއްވުމުން، އެކަން ބަލިބެލުމުގެ ތެރެއިން، އެއްމުއްދަތެއްގެ އުޖޫރަދީގެ ފަރާތުން ބޭނުމުގެ ސާބިތު ދަރަނި ބުނާ އެއްގޮތަކަށް އަދާކޮށްދިނުމަކަށް އެދިގެން ބޭނުންވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުން، ސާބިތު ދަރަނިތަކަށް ފައިސާ ނަގައިދެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި

[2] "ސިވިލް ކޯޓަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމު"ގެ 4 ގައި "ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ"ގެ ގޮތުގައި މިކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[3] މިފޯމަށް ދެވިފައިވާ އެންޓްރީ ނަންބަރަކީ 197/2022 ކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން" އިން އެނގެއެވެ.

[4] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު (2)JSC/2021/02 (24 ނޮވެންބަރު 2021) "ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގެ ނޯޓިސް"

[5] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު 195-C/INDIV/2021/1044 (24 ނޮވެންބަރު 2021) ސިޓީ، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ފޯމާއެކު "އެޓެޗްމަންޓް 12"ގެ ގޮތުގައި އެއްމުއްދަތެއްގެ އުޖޫރަދީގެން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުރުން ލާޒިމުކުރާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ކަމުގައިވެފައި، އެއިން ޝަރުޠެއް ފަނޑިޔާރެއްގެ ކިބައިން އުނިވެއްޖެ ފަނޑިޔާރަކު މަޤާމު ހުސްވާ ކަމުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ކިބައިން ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޝަރުޠު އުނިވެއްޖެކަމަށް ނިންމުމާއެކު، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހދ.ކުޅުދުއްފުށީ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ޑިސްޓްރިކްޓްޖަޖުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްކޮށްފައިވާކަމުގައި ކޮމިޝަނުން 24 ނޮވެމްބަރު 2021 ގައި ނިންމާފައިވާކަމުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ.

6. އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އެންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޭސް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމަކީ ސިވިލް ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްދެވެން އޮތް މައްސަލައެއް ނޫންކަމުގައި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (06 އޭޕްރީލް 2022) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން" ނިންމާފައެވެ. މި ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

6.1 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2019 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2008 (ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު") އަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވަނީ 03 ސެޕްޓެމްބަރު 2019ގައި ކަމަށާއި، އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު އަދާކުރަމުންދިޔަ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ 24 ނޮވެމްބަރު 2021ގައި ކަމުގައިވާތީ، އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގެ މައްސަލައިގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނާއި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން.

6.2 ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ ނިޒާމީ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގޮތުން ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފީ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުން، އެ މަޖިލީހުން އެކަމެއްގައި ނިންމާ ނިންމުމަކީ އެއަށް ތަޢުނުކުރެވޭނެ އެންމެ ފަހު ނިންމުމަކަށްވާތީ، އެ ނިންމުން އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ

އެނޫންވެސް ގޮތަކުން އިސްތިއުނާފެއް ނުވަތަ މުރާޖަޢާއެއްވެސް ނުކުރެވޭނެކަމުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން.

6.3 އެހެންކަމުން އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ބަލައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކަށް ވުމާއި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މިފަދަ މައްސަލަތައް އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން އިސްތިއުނާފެއް ނުވަތަ މުރާޖަޢާއެއްވެސް ނުކުރެވޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅާ އެންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޯޓަށް ދައުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމަކީ ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވުން އޮތް މައްސަލައެއްނޫންކަން.

ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ދިނުމަށް އެދި އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުން

7. ސިވިލް ކޯޓުގެ އެންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ދައުވާ ކޯޓު ބަލައިނުގަތުމަށް ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ރަނގަޅުނޫންކަމަށް ބުނެ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (06 އޮގަސްޓް 2022) ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ދިނުމަށް އެދި އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައެވެ.[6]

8. ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން ރަނގަޅު ނޫންކަމަށް ބުނެ އަންނަނިވި ކަންކަން އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައެވެ.[7]

[6] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް" ގެ "ހުށަހެޅި ގޮތުގެ ޚުލާސާ"

[7] އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައިދިނުމަށް އެދޭ ފޯމު" (މި ފޯމު އެންޓްރީކޮށްފައިވަނީ 12 އޮގަސްޓް 2022ގައި)

8.1 އިންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޭސަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކީ އާންމު [illegible] [illegible] އަދާކުރަމުންދިޔަ "[illegible]"ގެ މަޤާމުގައި މަސައްކަތް ކުރަމުން ދަނިކޮށް ޤާނޫނު އަސާސީއާ ޚިލާފަށް އާއި މަޤާމުން ވަކިކުރުމުގެ މައްސަލައެއްކަން.

8.2 ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމަށް ހުށަހެޅޭނެކަމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤަވާޢިދުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވުމުން، ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމަށް ހުށަހެޅުމަކީ އެ މައްސަލައެއް ބަލައިދިނުމަށް ފަރާތަކުން އެ ޤަވާޢިދުން ލިބިދީފައިވާ އިޚްތިޔާރެއްކަން އެނގޭކަމާއި، އަދި މި މަޖިލީހަށް އެފަދަ ނިންމުމެއް ހުށަހެޅުމަކީ، އެ ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުން ޝަރުޢީ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅޭނެކަން ސަބަބެއްކަމުގައި އެ ޤަވާޢިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަން.

8.3 އިންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޭސަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި [illegible] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤަވާޢިދުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްނޫންކަމާއި، އެހެންކަމުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤަވާޢިދުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބަލާއިރު މައްސަލަ ބަލައިދިނުމަށް [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] ނުދެކޭކަން.

8.4 ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ބެލޭ ފަނޑިޔާރުންގެ ޝަކުވާތަކަށް ދެވޭނެ އަދަބުތައް އެ ޤަވާޢިދުގެ 33-1 ވަނަ މާއްދާގައި ވަކިން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، [illegible] [illegible] އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅަކީ އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅެއްކަމަށްނުވާކަމާއި، އެހެންކަމުން، އިންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޭސަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި ބަލާލާފައިވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމަކީ އެ ޤަވާޢިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ "ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅޭ ޝަކުވާ" އެއްކަމުގައި ނުދެކޭކަން.

.9 "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަދުން ބަލައި ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (06 އޮގަސްޓު 2022) ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އުޅުން ގޮތަކަށް ބާޠިލްކޮށްފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމައެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ނިންމުމަކީ ބަދަލުގެންނަންޖެހޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމުގައެވެ. މި ނިންމުން ބާޠިލްކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ މައްޗަށެވެ.

9.1 ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުން ފަރާތްތަކުގެ މުއްދަތުގައި ހުރި ފަރާތްތަކާއި ދުވަސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ބަހިގަނޑުވަނީ 03 (ތިނެއް) ބައިގަނޑަކަށްކަމުގައި، އޭގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ބާވަތުގެ ނިންމުންތަކަކީ ފަރާތްތަކުން މުއްދަތުން ވަކިކުރަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް އެ ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައްކަމުގައި، މި ބާވަތުގެ ނިންމުންތަކަކީ އެއްވެސް ގޮތަކުން އިސްތިއުނާފެއް ނުކުރެވޭނެ ނިންމުންތައްކަމުގައި އެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން.

9.2 ދެވަނަ ބާވަތުގެ ނިންމުންތަކަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި، ވަޒީފާއިން އެ ކޮމިޝަނުން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާއި ނިންމާ ނިންމުންތައްކަމުގައި، މި ބާވަތުގެ ނިންމުންތައް މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް އެދި އެ ފަރާތްތަކަށް ހުށަހެޅިދާނެކަމުގައި، އަދި މިފަދަ ނިންމުންތަކާމެދު އެ ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުމުގެ ކުރިން އޮތަސް ނިންމުމެއް ފަރާތްތަކުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ނުވަތަ އުނދުން ޤަވާޢިދުވިޔަސް ހުށަހަޅައިގެން އިސްތިއުނާފުނުކުރެވޭނެކަން އެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން.

9.3 ތިންވަނަ ބާވަތުގެ ނިންމުންތަކަކީ ފުރަތަމަ ބައްޔާ ދެވަނަ ބައިގައި ނުހިމެނޭ އެންމެހާ ނިންމުންތައްކަމާއި، މި ބާވަތުގެ ނިންމުންތައް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ނުވަތަ މުރާޖަޢާކުރުމަށް ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އެ ނިންމުމެއް ނިންމާތާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަރާތްތަކުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިދާނެކަމުގައި، އެ މަޖިލީހުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ، އެ ނިންމުން ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އެއްވެސް

ކޮޓުއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްސެއް ގޮތަކަށް އިސްތިޢުމާލު އަދި މުދާތައް ނުކުރެވޭނެގޮތަށް އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުމުގައި އެ ޤާނޫނުގެ 33-2 މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން.

9.4 ފަސޭހައާއެކުގެ މަޤްޞަދުގައި ހުރި ފަސޭހައާއެކާއި ގުޅުމެއް ދެ ޝަކުލު ސަރުކާރު ކޮމިޝަނުން ނިންމާ މި ޙިން ބާވަތުގެ ނިންމުންތައް ބެލުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ވިޔަފާރިއާ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު ދެ ޝަކުލު ސަރުކާރު ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ ކަރުދާސް ތަކެތި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބެލުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ސިފަ ކޮށް ވިޔަފާރިއެއްކަމަކަށް.

9.5 ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮށްމަލާބަލް ޤާނޫނު) (މިގެ ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮށްމަލާބަލް ޤާނޫނު") ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި މަސްއޫލިއްޔަތު ނުވަތަ ދިނުމުގެ ބަލައިނުގަތުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ވިޔަފާރިއެއް، މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލައިގަތުމުގައި ފުރިހަމަވާނޭގޮތަކަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ފޮނުވަނީއެއް ފުރިހަމަވާގޮތަށް، އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލައިނުގަތުމަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ވިޔަފާރި ޤާނޫނީ ބާރެއްކަން.

9.6 ތަޙުޤީޤުގެ ނިންމުމަކީ ބަދަލު ގެންގޮސް ތަޙުޤީޤުގެ ނިންމުމެއް ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުން އެ މައްސަލަ ނިޔާކުރާ އެއްވެސް ނަމްބަރެއް ޒިލާފަށް ނިންމާފައި ޢަމަލުން ނުވަތަ ސަބަބު ފާހަގަކޮށްފައި މަސްއޫލިއްޔަތު ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ ފުރިހަމަވާނޭ އިދާރީ އިޖުރާއަތުތަކަކީ އެ ނިންމުމެއް ބެލެވޭ ނުވަތަ ފުރިހަމަވާނޭ ގޮތަކީ ނިންމާފައި އެއްވެސްކަމެއް، މިގޮތުން ބެލި ބެލުމުގައި މި މަސްއޫލިއްޔަތު ތަޙުޤީޤު ނިންމާފައިވާ މި މިންވަރަކީ ބެލުވުމުގެ ސިފައިވާކަމަށް ބެލެވުނު ނުވަތަ ކަން.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

10. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ގާނޫނީ ހަމަތަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި އެޕެލަންޓުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ 3 (ތިނެއް) ނުކުތާއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކަކީ؛

10.1 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް" އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 8 ވަނަ މާއްދާއި، 16 ވަނަ މާއްދާއި، 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި، 18 ވަނަ މާއްދާއި، 20 ވަނަ މާއްދާއި، 42 ވަނަ މާއްދާއި، 43 ވަނަ މާއްދާއި، 62 ވަނަ މާއްދާއި، 63 ވަނަ މާއްދާއި، 65 ވަނަ މާއްދާއި، 68 ވަނަ މާއްދާއި، 69 ވަނަ މާއްދާއި، 142 ވަނަ މާއްދާއި، 144 ވަނަ މާއްދާއި، 268 ވަނަ މާއްދާއި އަދި 299 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އަދި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި،

10.2 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް"އަދި ޖެނެރަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ އަދި

10.3 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމިގޮތް" ނިންމުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ މާނަކޮށް ތަތުބީޤުކޮށްފައިވާ މި މާއްދާގެ ރޫޙާ ޚިލާފަށް ކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

11. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11.1 ބަޔާންކުރަނިވި ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމި ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބުރުދެއް ނެތި، ޤާނޫނުއަސާސީއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ހަމަހަމަކަން ނިގުޅައިގަނެފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށާއި، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ މުސްތަޤިއްލު ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލެއްގައި އިންސާފުން ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ކޮށްލާ މީހަކަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤު ނިގުޅައިގަނެވިފައިވާކަން މި ނިންމުމުން ސާފުކޮށް އެނގޭކަމުގައެވެ. ސަބަބަކީ، މި މައްސަލައަކީ އިންސާފު ހޯދުމަށްޓަކައި ޝަރުޢީ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅޭނެ މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށް ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމި ނިންމުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާތީކަމުގައެވެ.

11.2 ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުރުން ލާޒިމުކުރާ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުތެއް އުނިވެއްޖެކަމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމައި މަޤާމު ހުސްވީކަމަށް ކަނޑައަޅައި ނިންމާފައިވާ މި ބާވަތުގެ ނިންމުންތަކަކީ ސުލޫކީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމަކަށްނުވާތީއާއި، އަދި މިފަދަ ނިންމުންތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހަޅައިގެން ނުބެލޭނެކަމަށް ރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވުމުން، މި މައްސަލައަކީ ސިވިލް ކޯޓުން ބަލައިގެން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ.

11.3 ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ އިޖުރާއަތް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުކަމަށް ދައުވާކޮށް ވަޒީފާ އަނބުރާ އިޢާދަކުރުމަށާއި، ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކަށްވާއިރު، އެއްވެސް ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ ބައެއްވިޔަސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށަށް ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ނުވަތަ މިނިވަންކަމާ ތަޢާރުޟުވާނަމަ، އެ ޤާނޫނެއް ނުވަތަ އެ ބައެއްގެ މިނިވަންކަމާ ތަޢާރުޟުވާ

މިންވަރެއް ވާނީ ބާޠިލު އެއްޗެއްކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 63 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، ދައުލަތުގެ ކޮންމެ ބާރަކުން ނިންމާ ނިންމުމެއް ނުވަތަ އިޖުރާއަތެއްކަމަށްވިޔަސް، އެ އިޖުރާއަތެއް ނުވަތަ އެ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ނުވަތަ އެ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ގޮތާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމުގައި ވީނަމަ ހުރިހާ މައްސަލައެއް ކަމާބެހޭ ކޯޓުތަކުން ބަލައި ފައިސަލާކުރަންޖެހޭ މައްސަލަތަކެއްކަން ސާފުކޮށް އެނގޭކަމަށެވެ.

11.4 ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފަނޑިޔާރަކާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅައިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްނޫންކަމަށާއި، އެއީ އެމްޕްލޮއިމަންޓް ޓްރައިބިއުނަލް އަދާކުރަމުން ދިޔަ މަޤާމު ހުސްވިކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނެތް ފިޔަވަޅެއް އެމްޕްލޮއިމަންޓް ޓްރައިބިއުނަލާ ގުޅޭ އަނިޔާވެރިކަމުން ހުށަހެޅި މައްސަލައެއްކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ބާޠިލުވާނީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ އެ ނިންމުމަކީ ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ނިންމި އިދާރީ ނިންމުމެއްކަމަށެވެ. ފަނޑިޔާރުންގެ މަޤާމު ހުސްވިކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ އެއްވެސް ޤާނޫނަކުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ދީފައިވާ ބާރެއްނޫންކަމަށާއި، ފަނޑިޔާރަކު މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅަންޖެހެނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށްކަމަށެވެ.

12. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

12.1 ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 33-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެ ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމެއް ނިންމާތާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަކާމެދު އަޅާ ސުލޫކީ ފިޔަވަޅު އަޅުން ބަލައިދިނުމަކީ

އެދި ފަސްޓް އާޑަރުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަކީ އެ މައްސަލައެއް ބައްދަލު ފުރުޞަތު ޤާނޫނު މި ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ އިޖުތިހާދުކުރެއްވުން އެންގެވުމަށް، އަދި ފަސްޓް އާޑަރުގެ މަޖިލީހަށް އެ ކޯޓުގެ ނިންމުމެއް ހުށަހެޅުމަށް، އެ ކޯޓުގެ ނިންމުން ޙައްޤުގެ ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ހުށަހަޅައިދޭން ސަބަބުތަކުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބާރުލާކޮށްފައިވާތީވެ.

12.2 މި ޤާނޫނުގެ ދަށުއިން ފަސްޓް އާޑަރަކާދު ސުފުރާ ޢަމަލުކުރެވޭ އުޅުމަކީ ނިންމާ ނިންމުންތަކުގެ ދަށުއިން ރޫޙުޝަރަޢު ސަރުމަސް ކޯޓުޝަރުން ނިންމާ ނިންމުމެއް އެއްވެސް ތަރަކަށް ހުށަހެޅުމަކަށް ބާރުލާކޮށްފައިވޭ ހަމަ އެކަނި ފަސްޓް އާޑަރެއް މަގުމުން ޢަމަލުކުރަން ޝަރުޢީ ފެއްސުމުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުމަށް ކޯޓުޝަރުން ނިންމާ ނިންމުންތަކުގައެވެ.

12.3 ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ނިންމުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަސްޓް އާޑަރުގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބާރުލާކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝަރުޢީއް އިސްތިއުނާފު ރޫޙުޝަރަޢު ސަރުމަސް ކޯޓުޝަރުން 24 ނޮވެންބަރު 2021ގައި ނިންމުމުން މަޤްބޫލު ހުސްތުވުމާއި އެއްމިހައިތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ފާހަގަ ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ފާހަގަކުރެވިފައި، ދ.ކުޑަހުވަދޫ ދެކުނުބުރީ ކަމަށް ދެކުނުބުރީ ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައި މައްސަލައަކަށް، އެއްގޮތެއްގައި އެއްމިހައިތަކުން އަދާކުރުމާއި ފިޔަވަޅު ރޫޙުޝަރަޢު ސަރުމަސް ކޯޓުޝަރުގެ ފަސްޓްކުރުން ނުވަތަ ޢަމަލުކުރަން ފަސްޓް އާޑަރަކާދު އެކަން ސުފުރާ ފިޔަވަޅުއަޅަން ބާރުލާކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުއަޅައިފައިވާނެވެ. މިއީ އިދާރީ ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެކަމަށް، މިއީ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހުގައި ބެލުން މައްސަލައެއްކަމުގައި ނުދެކޭކަމުގައެވެ.

13. ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

13.1 ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރައްވާދިނުން ޤާނޫނާއި ގުޅިދެކޮޅުކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ސާފުކޮށް އެންގޭކަމަށް، ކޯޓުން ހުށަހެޅި މައްސަލައެއް

ބަލައިނުގަތުމަށް ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކެއް މި މައްސަލައިން ސާފުކުރަމުންދާއިރު، އަދި މައްސަލައެއް ބަލައިނުގަތުމަށް ކަނޑައަޅައި ނިންމުމުގައި ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާ ނިންމުން ބިނާވެގެން ވާންވާނީ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކަށްކަމުގައި، އަދި އެ ނިންމުން ރަނގަޅުނޫންނަމަ، އެކަން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެކަންވެސް އެ ޤާނޫނުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމެވެ.

13.2 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (06 އޭޕްރީލް 2022) ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމުން، ހައިކޯޓަށް ތަކުރާރުކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ ބަލައިނުގަތުމަށް ނިންމި ނިންމުމުގައި ބަލާނުލާފައިވާ މައްސަލައާ މި މައްސަލައިގައި ބަލާނުލާފައިން މާއްދާއެއްކަމުގައި ނުވަތަ ޤަވާއިދުކަމުގައި، އެ ނިންމުމުގައި ބަލާނުލާފައިވާ ޤާނޫނީ ސަރީޙަ ސަރީޙަ ކޯޓުގެ ނިންމުމަކަށްވުމުގައި އަދި އެ ޤާނޫނީ ސަރީޙަ ސަރީޙު ކޯޓުގެ ޤާނޫނުގެ 33-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ގ) އަކުރާއިން، އެއްމެ ކުރީގެ ތަކުރާރުކުރާ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައާ ޤާނޫނީ ސަރީޙަ ކޯޓުގެ ޤާނޫނުގެ 33-2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ނިންމުމެއްކަމަށް ނުވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ގޮތް

14. އެއްމެ ކުރީގެ ތަކުރާރުކުރާ އަދާލަތުގެ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ނިންމުމަށް" އިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާތިލުކޮށް ކަނޑައަޅައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ އެންޓްރީ ނަންބަރު 917/2022 ސިވިލް ކޯޓަށް ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގެ، އެ ކޯޓުން ބަލައިން މައްސަލައެއްކަމުގައި ނިންމައި ދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުތުތައް

15. މި މައްސަލައަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުތުތަކާއި ގުޅިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމުން، އެ ޝަރުތުތަކަކީ ކޮބައިކަން ބެލުން މުހިންމެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން ފަނޑިޔާރުންގެ މަސައްކަތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ކަންތައްތައް ނިންމަވާނީ ވަކި ފަރާތަކަށް ބުރަނުވެ، ވަކި ފަރާތަކުން ދައްކާއިރާދާއި ބިރަކަށް ޖެހިލުންނުވެ، ތަޤްވާ ބޮޑުކޮށް އިންސާފުގައި ތިބެއެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމަށް އައްޔަންކުރެވޭނީ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމަށް ބޭނުންވާ ފެންވަރަށް ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާމީހުން، ފަނޑިޔާރެއްގެ ވާޖިބާއި މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުމަށް ޤާބިލު، އަޚްލާޤީ ތަރުބިއްޔަތު ރަނގަޅު މީހުންކަމުގައި، މި ޝަރުޠުތަކުގެ އިތުރުން، އެ މީހުންގެ ކިބައިން އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައްވެސް ފުރިހަމަވާންވާނެކަމުގައެވެ.

1. މުސްލިމަކު ކަމުގައިވުމާއި، ސުންނީ ޢަޤީދާއެއްގެ މީހަކު ކަމުގައިވުން.
2. އުމުރުން ފަންސަވީސް އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހަކު ކަމުގައިވުން.
3. އިސްލާމްދީނުގެ ހައްދެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް، ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ކުށެއް ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން.
4. ބުއްދި ހަމައަށް ހުރި މީހަކު ކަމުގައިވުން.

16. މި ޝަރުޠުތައް މިފަދައިން ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގެ އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށް، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި އިތުރު ޝަރުތެއްގެ ގޮތުގައި "ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވެ ހުކުމް ތަންފީޛު ކުރަމުންދާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން" މިފަދައިން ބަޔާންކުރެއެވެ. މި ޝަރުޠުތައް އިތުރަށް މި ޤާނޫނުގައި ތަފްޞީލުކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ޝަރުތު ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

17. ފަނޑިޔާރުކަމަށް ޢައްޔަންކުރާ މީހުންނަކީ އަޚްލާޤީ ތަނަގަޑު ބައެއްކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެ މީހުންގެ ކިބައިން އަންނަނިވި ސިފަތައް ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ބަޔާންވާންކަމުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މި ސިފަތަކަކީ:

1. ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ދަށުން ކުށެއް ކުރިކަމަށް ނުވަތަ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ނުވަތަ ޙައްދެއްގެ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ޙުކުމްކުރެވި އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކޮށް 7 (ހަތެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތަންފީޛުކުރުން ނިމިފައިވާ މީހަކު ކަމުގައިނުވުމާއި؛

2. އަދާކުރަންޖެހޭ ސާބިތު ދަރަންޏެއްއޮތް މީހަކުނަމަ، ދެއްކުމާއެއްގޮތަށް އެ ދަރަނި އަދާކުރަމުންދާ މީހަކުކަމުގައިވުމެވެ.

ފަނޑިޔާރުން މަޤާމުން ވަކިކުރުމާއި، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވުން

18. ފަނޑިޔާރުން މަޤާމުން ވަކިކުރުމާއި، އަދި ފަނޑިޔާރުން މަޤާމުން ވަކިވުމާއި، އަދި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވުމާއި ގުޅޭ މާއްދާތައް ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނާއި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެއެވެ.

19. މިގޮތުން، ފަނޑިޔާރަކު މަޤާމުން ވަކިކުރެވޭނީ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމަށް އެ މީހަކު ޤާބިލުނުވާކަމަށް، ނުވަތަ އެ މަޤާމާ އެކަށީގެންނުވާ ފަދަ ބޮޑުކުށެއް އެ ފަނޑިޔާރަކު ކޮށްފައިވާކަމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅައިގެން، އެ ފަނޑިޔާރަކު މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއަށް ޙާޟިރުވެ ވޯޓުދޭ މެމްބަރުންގެ ތިންބައިކުޅަދެބައިގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ފާސްކޮށްގެންކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެއެވެ. މިކަން ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގައިވެސް

ބަލާނެކަން،[8] ފަނޑިޔާރުންގެ މައްސަލަ ކަނޑައަޅާ ޤަވާޢިދުތަކުގެ ތެރޭގައި މަޤާމުން ވަކިކުރަންޖެހޭ ފަނޑިޔާރުން ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަން ޤާނޫނުއަސާސީއާއި،[9] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[10]

20. އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުން ޙާލަތެއް، ފަނޑިޔާރުކަމުގައި ހުރި މީހަކަށް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެކަން ހުރި މަޤާމު ހުސްވީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެކަމުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައިވެއެވެ. އެ ޙާލަތްތަކަކީ:

(ހ) މަރުވުން؛

(ށ) އިސްތިޢުފާ ދިނުން؛

(ނ) އުމުރުން 70 އަހަރު ހަމަވުން؛

(ރ) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް އެޅޭ ތައުދީބީ ފިޔަވަޅެއްގެ ސަބަބުން މަޤާމުން ވަކިވުން؛

(ބ) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އުމުރުން 55 އަހަރުވުމުން އަމިއްލައަށް އެދިގެން މަޤާމުން ރިޓަޔަރކުރުން؛

(ޅ) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމުން ބަރުޠަރަފުކުރުން؛

(ކ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަނޑިޔާރެއްގައި ހުންނަންވާ ޝަރުޠެއް އުނިވުން؛

(އ) ވަކި މުއްދަތަކަށް އައްޔަންކޮށްފައިހުރި ފަނޑިޔާރަކު އައްޔަންކޮށްފައިހުރި މުއްދަތު ހަމަވުން؛

[8] ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[9] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[10] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި މި ޤާނޫނުގެ 32-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (4)

(ވ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޢައްޔަންކުރާ ސިޔާސީ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިލުން؛

(މ) ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ނުވަތަ ޤާނޫނަކަށް ގެންނަ ބަދަލެއްގެ ސަބަބުން، ފަނޑިޔާރު މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔަ ކޯޓު އުވުމުން، އެހެން ކޯޓެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދެވި، އެހެން ކޯޓެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ބޭނުންނުވުން؛

(ފ) ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާކަމަށް ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ކުރާ ޙުކުމް ނިހާއީ ޙުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައެޅޭ ހިނދުން ފެށިގެން، އެ ފަނޑިޔާރެއްގެ ފަނޑިޔާރުކަން ނިމުނީކަމަށް ބަލާނެއެވެ.[11]

21. ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވުން، ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ކުރާ ޙުކުމަކީ ނިހާއީ ޙުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައެޅޭ ހިނދުން ފެށިގެން، އެ ފަނޑިޔާރެއްގެ ފަނޑިޔާރުކަން ނިމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤު ނުވަތަ ސުވާލު މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅު އެޅުން ކަމުގައި ނުވާތީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ޢާންމު އިޖުރާއަތު މި ބާރުލެވިގެން ނުހިނގާނެކަމުގައި، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މިއީ ފަނޑިޔާރެއްގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ބެލޭނެ ޙާލަތްތައް ބަޔާންކުރާއިރު، ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި، އެ އިޖުރާއަތު ހިނގާނެގޮތް ބަޔާންކޮށް، މި ޙާލަތަށް ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތެއްކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

[11] ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާއަށް (ހ) އިތުރުކުރެވިފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2018 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު)އަށް 5 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުންނެވެ.

ފަނޑިޔާރުންގެ ޝަކުވާ ބެލުމާއި، ފިޔަވަޅު އެޅުން

22. ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅިގެން އުފުލާ ޝަކުވާތައް ބެލުމާއި، އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ. މިފަދައިން ފަނޑިޔާރުންގެ ޝަކުވާތައް ނުވަތަ ތުހުމަތުތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ލިބިދިނުމުގައި، ފަނޑިޔާރަކާ ބެހޭ ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއަކާ ނުވަތަ ތުހުމަތަކާ ގުޅިގެން ފަނޑިޔާރުންނާ ސުވާލުކުރުމާއި، އެކަން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިދޭ ގޮތަށް، ފަނޑިޔާރަކާ ބެހޭ ގޮތުން، ލިބޭ ޝަކުވާއެއް ނުވަތަ ތުހުމަތެއް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުން ކުރުމުގައިވިޔަސް، ވީއިރު ފަނޑިޔާރަކާ ބެހޭ ގޮތުން ސުވާލު އުފެދޭ ސަބަބުތައް ހުރިކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެފަދަ ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.[12]

23. ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްސަލައެއް ބެލުމަށްފަހު، އެ ފަނޑިޔާރަކާމެދު އަންނަނިވި ފިޔަވަޅުތައް އެޅޭނެ ކަމުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ 32-1 ވަނަ މާއްދާގައިވެއެވެ. އެ ފިޔަވަޅުތަކަކީ:

(ހ) ނަސޭހަތްދިނުން ނުވަތަ ތަންބީހުދިނުން މައްސަލައިގެ ބާވަތަށް ބަލައި އިތުރު ތަމްރީން ބޭނުންވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެނުނު ހާލަތްތަކުގައި ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމެއް ފުރިހަމަކުރަން އެންގުން؛

(ށ) ހުރި މަޤާމަށްވުރެ ދަރަޖަ ދަށްކުރުން؛

(ނ) މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުން ލިބޭ ގޮތަށް ނުލިބޭ ގޮތަށް ވަޒީފާގެ މަސައްކަތުން ނުކުތުން ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހަށް މަނާކުރުން؛

(ރ) ފަނޑިޔާރުކަމުން ވަކިކުރުމަށް ހުށަހެޅުން؛ މިއިން ފިޔަވަޅެކެވެ.

[12] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާ

<u>ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުން</u>

24. ފަސްޖެހުންތަކާ ގުޅޭ ޝަކުވާއެއް ބަލައި، ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތަކުގެ ތެރެއިން، ފަސްޖެހުންތަކުގެ މަސްއޫލުން ވަކިކުރަން ޙައްޤުވެރިންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުން ފޮނުވައި، އެކަން ނިންމުންތައް ފަސްޖެހުމުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭނެއެވެ.[13] އަދި މިފަދައިން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގޮތުން، ކޮމިޝަނުން ނިންމާތާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަސްޖެހުމުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުން،[14] އެ މަޖިލީހުން އެކަމެއްގައި ނިންމާ ނިންމުމަކީ އެއަށް ބަދަލުނުކުރެވޭނެ އެންމެ ފަހު ނިންމުންކަމުގައި، އަދި އެ ނިންމުން އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް ގޮތަކުން އިސްތިއުނާފެއް ނުވަތަ މުރާޖަޢާއެއް ނުކުރެވޭނެކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވެއެވެ.

25. ފަސްޖެހުންތަކާ މަސްއޫލުން ވަކިކުރުމަށް ޙައްޤުވެރިންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުން އެއްވެސް ކޯޓަކަށް އިސްތިއުނާފު ނުކުރެވޭނެ ކަމުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ މައްސަލައެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި، ވަގުތީ ގޮތުން އެ ކޮމިޝަނުން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާއި ނިންމާ ނިންމުންތައް މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް އެ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭނެކަމާއި، ނަމަވެސް ވަގުތީ ގޮތުން އަޅާ މިފަދަ ފިޔަވަޅުތަކާއި ނިންމުންތައް އެ ކޮމިޝަނުން އެކަމެއްގައި ނިހާއީ ނިންމުމެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން ފަސްޖެހުމުގެ އިސްތިއުނާފީ މަޖިލީހަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް ގޮތަކަށް އިސްތިއުނާފު ނުކުރެވޭނެއެވެ.[15]

[13] މިފަދައިން ބަޔާންކުރަނީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައެވެ. ފަސްޖެހުމުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިސްތިއުނާފުކުރާ މައްސަލަތައް ބެލުމަށްޓަކައި، 3 (ތިނެއް) ފަސްޖެހުމުގެ މެމްބަރުން އެކުލަވާ ކޮމިޓީއެކެވެ.

[14] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[15] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)

26. ބަޔާންކުރަނިވި މާއްދާތަކަށް ބެލުމުން، ފަނޑިޔާރުންގެ މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި، އަދި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކެއްގައި ވަގުތީ ގޮތުން އެ ކޮމިޝަނުން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާއި ނިންމާ ނިންމުންތައް ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެފުރުޞަތެއް އެނގޭއިރު، ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅޭ ޤަވާޢިދު ބަލައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ދިޔުން ނިންމުންތަކާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރުންގެ އިސްތިއުނާފު މަޙްކަމަށް ހުށަހަޅާ ނިންމުންތައް އެނގެއެވެ.

ޤާނޫނީ ބަހުސްއާއި އަމަލީ ބެލުން

27. ބ.އަތޮޅު މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މަޖިސްޓްރޭޓް އުއްމުލާތިފާ އަބޫބަކުރުގެ މައްޗަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 656/Cv-C/2015 ހައިކޯޓުގައި ހުކުމް މައްސަލައިގެ ދަރަނީގެ ސާބިތުވެފައިވާ ފަސްވެއްޔާއިން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމަށް ބަދަލުގެނެސްނަސްދީ ބަޔާން ޝަކުވާކަމަށް ނިންމާފައިވާތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް ދަރަނި އަދާކުރުމުން ނުގެނެސްދީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ހުރަހަށް ފޯމަކަށް ބެލުމުގެ ފުރުސަތު އޮތުމުން، މި މައްސަލައަކީ ފަނޑިޔާރުއްގެ މަޤާމުގައި ދެމިހުރުމާމެދު ސުވާލު އުފެދޭ ކަމަކަށްވާތީ، މި މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބެލުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު JSC-B-CB/17/122 (16 އޮކްޓޫބަރު 2017) ނިންމުމުން ނިންމާފައިވާ، އެ މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ބަލައި ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވެއެވެ.[16]

[16] ތަޙްޤީޤު ރިޕޯޓު ނަންބަރު D-DC62/TF6/2020/20 "ތަޙްޤީޤު ރިޕޯޓް – ބ.އަތޮޅު މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މަޖިސްޓްރޭޓް އުއްމުލާތިފާ އަބޫބަކުރު"

28. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 656/Cv-C/2015 ދަޢުވާގައިވަނީ އަބުރުމަތީ ޙައްޤުގެ އަމީން އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމު -/300,000ރ. (ތިންލައްކަ ރުފިޔާ) ނަގާދެއްވުމަށާއި، އަދި މި ދަޢުވާ އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމު އަނބުރާ ދީފައިވާކަން އެނގުން ނެތުމުން، މި ދަޢުވާއަކީ އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމުގެ ވާރުތުން އަބުރުމަތީ ޙައްޤުން ދޫނުކުރާ ދަޢުވާއެއްކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާތީ، މި ދަޢުވާ އަބުރުމަތީ ޙައްޤުން ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށްޓަކައި 9 ޖުލައި 2015 އިން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް މި ދަޢުވާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދެއްކައި ހުށަހެޅުމަށް ނިންމާފައިވާނަމަވެސް، މި ނިންމުން އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމުގެ ވާރުތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، މި ހުކުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަން ތަކްރާރު ކުރަމުން ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/HC-A/331 ދަޢުވާއިން ނިންމާފައިވެއެވެ. މި ހުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެއްވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުކުމްކުރުން މައްސަލަ ބަލައިނުގަތުމަށް އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވެއެވެ.[17]

29. އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމުގެ މައްޗަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 656/Cv-C/2015 ދަޢުވާއިން ސާބިތުވެފައިވާ -/300,000ރ. (ތިންލައްކަ ރުފިޔާ)ގެ ދަރަނި މިހާރު ދައްކާ ހުށަހެޅުއްވައިދިނަމަވެސް، އެ ދަރަނި ދައްކާ ހުށަހެޅުއްވައިދިނީ ބުނާ އެއްގޮތްވާކަމުގެ ހެކިތަކެއް ނުވެއެވެ. އެ ދަރަނި ހުށަހެޅުއްވައިދިނީ އެ ބުނާ ކިރިޔާ 2 (ދޭއް) އަހަރާއި 9 (ނުވައެއް) މަސްދުވަސް ފަހުގައިކަމުގައި ވެއެވެ.[18]

30. ފަސްޓާރުދަނާގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ފަސްޓާރުދަނާގެ ކުރިމަގައި ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާތަކުގެ ޝަރުޢީ މުއްދަތުގެ މުއްދަތުން، ފަސްޓާރުދަނާގެ ބަޔާންކުރުމަށް މަޝްވަރާ ދިނުމުގެ ޢަމަލުތައް ބަލައިކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބަދަލުގައި "އަދާލަތުގެ ސާބިތު ދަރަނިގެއް އޮތް މިހާރުވަނަ،

[17] ތަރުޖަމާ ދަފްތަރު ނަންބަރު D-DC62/TF6/2020/20 "ތަރުޖަމާ ދަފްތަރު – ސ.ހިތަދޫއި މާލޭސިވިލް ކޯޓުގެ އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމު"ގެ 2، 3 އަދި 4 ވަނަ ނުކުތާ

[18] ތަރުޖަމާ ދަފްތަރު ނަންބަރު D-DC62/TF6/2020/20 "ތަރުޖަމާ ދަފްތަރު – ސ.ހިތަދޫއި މާލޭސިވިލް ކޯޓުގެ އުއްމުކުލްތޫމް އަބްދުލްހަލީމު"ގެ 5 އަދި 6 ވަނަ ނުކުތާ

ހުކުމާއެއްގޮތަށް އެ ދަރަނި އަދާނުކުރުމުގެ ޙީލައެއްކަމުގައިވުން" މި ސިފަ އެ ފަނޑިޔާރުގެ ޢަމަލުގައި ފުރިހަމަވާތީ ބަޔާންކުރުމުގައި ފާހަގަކޮށް، އަދި ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުގެ 3.1 އާއި، 3.2 އަދި 3.3 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާލާއިރު، ސުލޫކީ މިންގަނޑާއި ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އޭނާ އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާނުކުރެވޭވަރު ބާރަކަށް ދަރަނިވެރިވެއްޖެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް އަންގަންވާނެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[19]

31. އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެވުނު މައްސަލަ ބެލި ބެލުމުން، ސާބިތު ދަރަނިއެއް ހުކުމާ އެއްގޮތަށް އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރު އަދާނުކުރާކަން އެނގޭން ހޯދުމުން، ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުން، އަދާކުރަންޖެހޭ ސާބިތު ދަރަނިއެއް އޮތުމަކީ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް އެ ދަރަނި އަދާނުކުރުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަނޑިޔާރުންގެ ކިބައިގައި ހުރުން ލާޒިމު ޝަރުޠެއް އުނިކަމެއްކަމުގައިވާތީ، އެހެން ޝަރުޠެއް އުނިވެއްޖެ ފަނޑިޔާރަކު، ހުރި މަޤާމު ހުސްވާ ކަމުގައި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރުގެ ބަޔާނުން ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ސުލޫކީ އުސޫލުތަކާއި، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދ.ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްކުރުމުގައި 24 ނޮވެންބަރު 2021 ގައި ބޭއްވުނު ކޮމިޝަނުގެ 89 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ނިންމާފައިވެއެވެ.[20]

32. ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝަރުޠެއް އުނިވެގެން ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު JSC-B-CB/21/580 (24 ނޮވެންބަރު 2021) ނިންމުމުން ނިންމާފައިވާތީ،

[19] ތަޙުޤީޤީ ރިޕޯޓު ނަންބަރު D-DC62/TF6/2020/20 "ތަޙުޤީޤީ ރިޕޯޓު - ބ.އޭދަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ މެޖިސްޓްރޭޓް އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރު"ގެ 9 ވަނަ ނުކުތާ

[20] ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ 24 ނޮވެމްބަރު 2021ގެ "ނޫސް ބަޔާން"

އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރު ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގައި "ވަޒީފާއިން ވަކިވެފައިވާކަމުގެ ނޯޓިސް"ގައިވެއެވެ. މި ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން އެދުނު ނަމަވެސް، މިފަދަ ނިންމުންތަކަށް މުރާޖަޢާކުރުމަކީ މިހާރު ކުރާކަމެއްނޫންކަމުގައި ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަން އަންގާފައިވެއެވެ.[21] ޝަރުޢީ އުސޫލުވެފައިވާތީ، މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ނިންމުން ފަސޭހަކުރުމުގެ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ކުރަހަގައިވާކަމުގައި އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގައި ބުނެފައިވެއެވެ.[22]

33. އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ބަދަލުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަމުގައިވާތީ، މިފަދަ މައްސަލައެއް އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ އެހެންގޮތަކަށްވެސް މުރާޖަޢާނުކުރެވޭކަމުގައި ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ 33-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްދެވުން ނުޖެހޭކަމުގައި އެ ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާފައިވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން އެދެމުންދާ މައިގަނޑު ޗެލެންޖަކީ އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރާ ގުޅޭ އަޅާފައިވާ ޕްރޮބޭޝަނަރީ ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ 32-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެ ޓޮލިޝަނަށް އެދޭނެ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގެ ތެރޭގައި ހިނގާ ޕްރޮބޭޝަނަކަށް ނުވާއިރު، މިއީ ޓޮލިޝަނުން ނިންމާފައިވާ އިޖުރާ ނިންމުމެއްކަމުގައިވާތީ، މިފަދަ ނިންމުންތަކަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގެ ޖަދުވަލު. މީގެ އިތުރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައި، ފަސޭހަކަމާ ހަވާލުކުރެވޭނޭގޮތަށް، ނުވަތަ މަދަނީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ވާތީ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަނުން ޙަވާލުކުރެވިފައިވާތީ، އެ ފަސޭހަކަމާ މަދަދުން

[21] ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝާންގެ ނަންބަރު 195-C/INDIV/2021/1061 (2 ޖެނުއަރީ 2021)

[22] 15 ޖޫން 2023 ގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ޝަރީޢަތުން ކުރި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި އުއްމުކުލްޘޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަން ހުށަހަޅައިފައިވާކަމުގައި، އަދި ހުށަހެޅި ސަބަބަކީ އެ ހިނދުގައި ފަސޭހަކަމުގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ 29 ވަނަ މާއްދާ ބަލާފައި ދަށުން އެ ނިންމާ ނިންމުމަކީ ޖީ ޝަފް ސަރވިސް ޓޮލިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ނިންމާ ނިންމުމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މައްސަލައެއްކަމުން ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާކަމަށެވެ.

ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމި ނިންމުމަކީ ގާނޫނުއަސާސީއާއި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމުގައިވެސް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

34. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްސަލަ ބަލަހައްޓާ ޕެނަލުގެ ރިޕޯޓުގައި "ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްކޮށްދީކަމަށް ކަނޑައަޅައިފި" ހިމަނާފައި ނެތްކަމަށްވެސް، ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވީކަމަށް ބެލުމަކީ ދިމާވާގޮތް ބަލައިގެންކަން އެނގެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން، ގާނޫނުއަސާސީއާއި ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކިބައިގައި ހުންނަންވާ ޝަރުޠުތައް އުނިވެއްޖެނަމަ، ފަނޑިޔާރު ހުރި މަޤާމު ހުސްވީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެކަން މި މާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެއެވެ. އަދާކުރަންޖެހޭ ސާބިތު ދަރަޖައެއް އޮތް ޙިކުމަތަކީ، ޒުމާއި އެއްގޮތަށް އެ ދަރަޖައި އަދާކުރުމަކީ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކިބައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ސިފައެކެވެ. މިއީ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ބައްޓަންކުރާ މިންގަނޑަކީ ޙަރަކާތް ކުރުމުގެ ބައެއް ކަމަށް ގާނޫނުއަސާސީގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބުނުމުން ފަރުދުކަމުގެ ސިފައެކެވެ. މި ސިފަ ފަރުދުކަމުން ނަގައިފިނަމަ، އެ ފަރާތަކީ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޝަރުޠު އުނިވެފައިވާ މީހެއްކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

35. ފަނޑިޔާރެއްގެ ކިބައިން މިފަދަ ޝަރުޠެއް އުނިވެއްޖެނަމަ، އަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތެއް ސާފުކޮށް ލިޔެފައެއް ނެތެވެ. ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވެ، ނުވަތަ ބުރުޒުކުރެވި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާ ނަމަވެސް ފަނޑިޔާރުކަމުން ނިޒާމަށް ގާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤު ނުވަތަ ސުލޫކީ މައްސަލައާ ގުޅޭ އެކަ ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނީ ގާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން ކަމަށް ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ސާފު ޢިބާރާތުން ބަޔާންކޮށްދީ، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމުގައި ބެލުމުގައި ގާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައި ފަނޑިޔާރު ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް

ބަޔާންކުރަނީ ހަމައެކަނި މި ޙާލަތް ވުޖޫދުވެ، ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވީ ކަމަށް ބެލުމުގެ ބޭނުމުގައެވެ. ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަދި ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނަށް ގެނެވުނު 5 ވަނަ އިސްލާޙާއެކު އިތުރުކުރެވުނު އަކުރަކަށްވާއިރު، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވާނެކަމަށް ބެލޭ އެހެނިހެން ޙާލަތްތަކެއް ނުވަތަ ޙާލަތްތަކާއި[23] ވުޖޫދުވެއްޖެނަމަ، އަމަލުކުރާނެ ގޮތް ސާފު އިޝާރާތްކޮށްފައެއްނުވެއެވެ.

36. ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައެޅުމަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށް އަޅާ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 32-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅެއްނޫނެވެ. މިކަމުން އުފެދޭ ސުވާލަކީ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ އިތުރުން ފިޔަވަޅެއް އެޅޭނެތޯއެވެ. ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ކަނޑައެޅުމަކީ ފަނޑިޔާރަކާމެދު އަޅާ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެތޯއެވެ. ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 33-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ "އިދާރީ ނިންމުންތަކެއް"ގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެ ނިންމުމެއްތޯއެވެ.

37. ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވީކަމުގައި ބެލެވޭނީ ޙާލަތްތައް ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރައިރު، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުގެ ތަރުތީބުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާއަށް އަމަލުކުރުމުގެ އިސްތިސްނާ އެހެނިހެން ޙާލަތްތަކުގެ މައްޗަށް ހިނގާނެތީ، ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވެ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ނިމުމަކަށް އަންނަ ޙާލަތުގެ އިތުރުން، އިތުރު ޙާލަތެއް ވުޖޫދުވެއްޖެނަމަ، މިސާލަކަށް ސިއްޙީ މައްސަލަތަކަށް ކުރިމަތިލުމުން ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުކަމުގެ ޝަރުޠެއް ފުދިގެން، ފަހު ޙާލަތެއް ވުޖޫދުވެއްޖެނަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތާ

[23] އެ މާއްދާގެ (ހ) އިން ފެށިގެން (ވ)ގެ ނިޔަލަށްވާ ޙާލަތްތައް

އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނެތީ، މިއީ މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އުފުއްދާ ޖަދަލުގެ ތެރެއިން ޖަވާބު ދިނުންޖެހޭ ސުވާލުތަކެވެ.

38. ފަނޑިޔާރުކަމުގެ މަޤާމު ހުސްވީކަމުގައި ބެލެވޭނީ ހާލަތެއް ދުސްތޫރުގައިވެސް، އެކަމަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޤާމާއި އެކަށީގެންވާ ފަދަ ޢަމަލެއް އެ ފަނޑިޔާރު ކޮށްފައިވާކަމުގެ ގޮތުގައި އެކަން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ބަލާނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ފަނޑިޔާރަކު ވަކިކުރުމަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅަންޖެހޭނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށެވެ. މި ނިންމުމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ ނިންމުމެއްނޫނެވެ. މިއާ ޚިލާފަށް އެކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާއަށް ޢަމަލުކުރުމަށް އިސްތިސްނާދެވޭ ކަމެއްނަމަ، އަދި މިއީ ތަންފީޒީ ނުވަތަ ސުލޫކީ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން އަދާ ޕްރޮވިޜަންގެ ގޮތުގައި ނުބެލެވޭނަމަ، މިއީ އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ނިންމުމެއްގެ ގޮތުގައި ދަރަޖަކުރެވޭނެތީ، މި ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ދިނުންޖެހޭނެއެވެ. މީގެ ސާފު އަދި ސަރީޙަ ޖަވާބެއް ޤާނޫނުން ހޯދުމުގައި، މިފަދަ ނިންމުންތަކަކީ ތަންފީޒީ ނުވަތަ ސުލޫކީ ނިންމުންތަކެއްކަމަށް ބަލަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ނިންމުންތަކަކީވެސް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ "އެނޫން ނިންމުންތައް"ގެ ތަޢާރަފުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ނިންމުމެއް ނުވަތަ ނޫންކަމީ ކަނޑައަޅަންޖެހެއެވެ.

39. ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބަލައިގަތުމާއި، އެ މައްސަލަތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 01 ގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށް ބަލައި، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިފައިވަނީ ކޯޓުގެ ގަވާއިދާއި އެއްގޮތަށްކަން ކަށަވަރުކުރުމާއި، ކޯޓުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަސްދީޤު ބެލެހެއްޓުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަސްދީޤުކުރާ މަތީކޮޅުގައިވާ ޖިންސާއެކެވެ.

40. މި މައްސަލައިގައި އުފުލާފައިވާ ބުނެފައިވަނީ ފަރާތުގެ އިސްތިއުނާފުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ ބަލައިނުގަތުމުގައި ތަސްދީޤުކުރާ ބަލާފައިވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް

ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަކީ މި މައްސަލައަށް ތަޢައްލުޤުވާ މާއްދާއެއްކަމުން، ރަޖިސްޓްރާރ ގޮތުގައި ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމުގައެވެ.

41. ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުން ނުވަތަ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުން ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނަކުން ނުވަތަ ގަވާއިދަކުން ވަކި ބާވަތެއްގެ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ސިވިލް ކޯޓަށް ދީފައިނުވާކަމަށް ސަރީޙަ އިބާރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހާލަތެއްގައި ބާވަތެއްގެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ބަލަންވާނެކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/05 **އަޙްމަދު ނާޒިމް ވ. އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް (ދައުލަތް)** ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ. ވަކި ބާވަތެއްގެ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ދީފައިނުވާކަމުގައި ސަރީޙަކޮށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، ކޯޓުތަކުން އަބަދުވެސް އެ މައްސަލައެއް ބަލައިގަނެ ޝަރީޢަތް ކުރުމުގެ ބާރު ފުރުޞަތުދިނުމަކީ އިސްތިސްނާތަކުގެ ބޭރުން ކަމާއި، އެހެނީ މައްސަލަތައް ބަލައިގަތުމާބެހޭ ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމުން ގެނެވިފައިވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެފައިވާ އިންސާފުން ޝަރީޢަތް ކުރިއުމުގެ ޙައްޤާ ކަމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އިޢުތިރާފު ކަށަވަރުކޮށްދީފައެވެ.

42. މި މައްސަލައިގައި ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމާފައިވަނީ އުޞޫލުތަކާއި އަޞްލުތަކުގެ ފާހަގަކޮށް ހުރިހާކަމެއް ނިންމުމަކީ ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 2-33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުން އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ގޮތަކުން އިސްތިއުނާފުނުކުރެވޭނެ އަދި މުރާޖަޢާވެސްނުކުރެވޭނެ ނިންމުމެއްކަމުގައެވެ. އުޞޫލީގޮތުން ހުކުމަކާއި ދައުވާގެ ބަދަލުގައި ދެފަރާތުން އިސްތިޤްބާލު ބައްލަވާފައިވާ ސާފުވާކަން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހެއެވެ. އެހެނީ މި މައްސަލައަކީ ކޯޓަކުން ހުކުމްކުރާ މައްސަލައެއްކަމަށް، ނުވަތަ ސިވިލް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ އަދި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބިޑުވެރިވާ މައްސަލައެއްކަމަށް އެކަށީގެންވާނީ، އިސްލާމް ބައްލަވާއިރު ސުލްޠާނީ ޖަވާބު ދީގެންނުވާނެކަމުގައެވެ.

43. ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި އަދި ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފުގެ ފޯމުގައިވެސް އުޞޫލީ ޤަޟިއްޔާގެ ފަރާތުން އެއްވެސް ހަމައެއް ނުކުތާއެއް ޤާނޫނީނުކުތާއެއް، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދިނަމުން މާއްދާތަކަށް

އެގޮތް މިގޮތަށް ރަވާލާދީފައިވާއިރު، މި އެންމެހާ މާއްދާތަކުގެ ތެރެއިން ހަނި ގޮތަކަށްނަގަފައިވާ ޤާނޫނީ ބަޔާނެއް އުފައްދައެވެ. އެއީ ފަނޑިޔާރުންގެ މަގާމު ހުސްވުމަކީ އިސްތިސްނާ ނުވަތަ ޝާޛު ޙާލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެ ޙާލަތްތަކެވެ، ނުވަތަ ޝަރުޢީ އުޒުރު މަގާމު ހުސްވުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ބާރުތަކެވެ، ނުވަތަ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން މަގާމު ހުސްވެފައިވާކަމަށް ބެލުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވާތީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޚިލާފުވެފައިވާތީ، މި ޤާނޫނީ ބަދަލުގެނައުމަކީ ޤާނޫނުގެ އަލީގައި ޝަރީޢަތުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަމެވެ. މި ސުވާލުތަކާއި ގުޅޭ ޤަވާއިދުގެ އަލީގައި، ބަހުސް އުފެދިފައިވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމަކީ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅޭނެ ނިންމުމެއްކަމަށް، ނުވަތަ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ އިމުގެ ތެރެއިން އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ ނިންމުމެއްކަމުގައި، ހަމަވާނެއެވެ.

44. މި މައްސަލައަކީ ސިވިލް ކޯޓަށް ބަލައިގަނެވޭނެ މައްސަލައެއްކަމުގައި ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމުމުގައި، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާގެ މައުޟޫޢަށް ރަޖިސްޓްރާރު ގޮތުން ނިންމާފައިވާކަމުގައި ދެކެމެވެ. މި މައްސަލައަކީ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއްގެ ނުވަތަ ދަޢުވާގެ، މިދެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި، މައްސަލަ ބެލުމުގެ ތެރެއިން އެދުނު ޤާނޫނީ ބަޔާނުގެ ދެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން މައްސަލަ ގޮތުން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ކަމެކެވެ.

45. މީގެ އިތުރުން، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޝަރުޢީ އުސޫލު ދުވަހުން ފުރުސަތު މަގާމު ހުސްވީކަމަށް ކަނޑައެޅުން ދުވަހާއި ހަމައަށް އުސޫލުތަކުގެ އަދާލަތު ކޯޓުތަކުގައި ބަލާފައިވާ ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތާއި ބެހޭގޮތުން ބަލާއިރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ފަނޑިޔާރުންގެ މަގާމު ސިވިލް ކޯޓުގައި އޮތްގޮތަށް ބަލާއިރު، ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމުގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

46. މި މައްސަލައިގައި ޤާނޫނީ ބަހުސެއް އޮތްކަމުގައި ދެކެވޭތީ، އެއަށް ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި މި މައްސަލަ ބަލައިގަނެ ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ހުކުމް ފާސްކޮށް ދީ، ދައުވާގެ މައުޟޫޢަށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށްޓަކައި ދޫކޮށްލަމެވެ.

47. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (6 އެޕްރީލް 2022) ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އަދި ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމަށް ބާޠިލުކޮށް "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަޕީލްބަލައި ނިންމިގޮތް" ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) ނިންމުމަކީވެސް ރަނގަޅު ނިންމުމެއްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

ނިންމުން

48. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (6 އެޕްރީލް 2022) ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމާއި، އެ ނިންމުމަށް ބާޠިލުކޮށް އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) "ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން އަޕީލްބަލައި ނިންމިގޮތް" އަކީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކެއް ކަމުގައި ނުވާތީ، އެ ނިންމުންތައް ބާޠިލުކޮށް މައްސަލަ ނިންމުމަށް އަނބުރާ ފޮނުވަމެވެ. އަދި އުއްމުކުލްސޫމް އަބްދުލްބާރީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ އެ އަސާސްތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި މައްސަލަ މި ކޯޓުން ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި[24] އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެ މައްސަލައަކީ އެ ކޯޓުން ބަލައިގަނެ ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް އަނބުރާ ފޮނުވަމެވެ.

[24] މި އުސޫލު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/05 (އިބްރާހީމް ނާޒިމް ވ. އެޗްބީސީ ޖެނެރަލްގެ ޕްރައިސް (ދަތުރަތް)) ޤަޟިއްޔާގެ 37 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބާރުއަލައިފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ފަހުއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

49. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުހައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދުގެ ރައުޔު

50. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުހައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބާޠިލްކޮށްދިނުން[25]

51. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްގު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އާންމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުން[26] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[27] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[28] އެހެންނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޚުލާސާއަށް ބިނާކޮށްގެން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[29]

---

25 ކޯޓުން މައްސަލައިގެ ހުކުމްކުރުމުން، އެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްގު ލިބިގެންވާފަރާތަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކޯޓާއި، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތު ހަމަވުމުންނަން ސަބަބުތަކާއި، އަދި މިނޫން ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ބާޠިލްކޮށްފައި އޮތްނަމަ އެކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

26 މިކަމުގައި ދެވޭ އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

27 މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

28 މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

29 މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 144-D(RN)/2022/48 (6 އޮކްޓޫބަރު 2022) ތަރިކަބެހުމުގެ ނިންމުމާއި، އެ ނިންމުމަށް ބާޠިލުކޮށް އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނަންބަރު 07/Cv-C(A)/2022 (26 މެއި 2022) "ތަރިކަބެހުމުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ނިންމިގޮތް" ބާތިލުކޮށް، މި މައްސަލަ މި ކޯޓުން ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބ. ހިތާދޫ ރަނައުރާގެ، އުއްމުކުލްސޫމް އަބޫބަކުރުގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި މައްސަލައަކީ އެ ކޯޓުން ބަލައިގެން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިނު ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު (ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު އަޙްމަދު ޝަކީލް